

Brüssel, 7. juuli 2023
(OR. en)

Institutsioonidevaheline
dokument:
2023/0211 (COD)

11604/23
ADD 2

EF 230
ECOFIN 756
UEM 231
CONSOM 268
CODEC 1322

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	29. juuni 2023
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	SWD(2023) 234 final
Teema:	KOMISJONI TALITUSTE TÖÖDOKUMENT MÕJU HINDAMISE ARUANDE KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE Lisatud dokumentidele: Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus digieuro kehtestamise kohta ja Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb digieuroteenuste osutamist makseteenuse pakkujate poolt, kes on asutatud liikmesriikides, mille ametlik vääring ei ole euro, ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/1230 ja Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus europangatähtede ja -müntide seadusliku maksevahendi staatuse kohta

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument SWD(2023) 234 final.

Lisatud: SWD(2023) 234 final

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 28.6.2023
SWD(2023) 234 final

KOMISJONI TALITUSTE TÖÖDOKUMENT
MÕJU HINDAMISE ARUANDE KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE

Lisatud dokumentidele:

**Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus
digieuro kehtestamise kohta**

ja

**Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus,
mis käsitleb digieuroteenuste osutamist makseteenuse pakkujate poolt, kes on asutatud
liikmesriikides, mille ametlik vääring ei ole euro, ning millega muudetakse Euroopa
Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/1230**

ja

**Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus
europangatähtede ja -müntide seadusliku maksevahendi staatuse kohta**

{COM(2023) 364 final} - {COM(2023) 368 final} - {COM(2023) 369 final} -
{SEC(2023) 257 final} - {SWD(2023) 233 final}

Vajadus meetmete järele

Digiüleminek ja uued tehnoloogilised lahendused kujundavad üha enam eurooplaste elu ja Euroopa majandust ning see suundumus kajastub ka maksetes. Sularaha on ainus üldsusele kättesaadav keskpangaraha vorm, kuid seda ei saa kasutada digikeskkonnas. See tähendab, et üha suurema osa maksete puhul ei ole inimestel ja ettevõtjatel enam võimalik valida maksmiseks keskpangaraha. Lisaks kalduvad inimesed ja ettevõtjad üha enam kasutama erasektori pakutavaid digitaalsete maksevahendeid, seda ka olukordades, kus saaks kasutada sularaha. Keskpanga jaedigivääringu puudumine euroalal võib järk-järgult kahjustada eurosüsteemi rahalist suveräänsust. Digiajastul laialdaselt kättesaadava ja kasutatava keskpangaraha puudumine võib vähendada usaldust ka erasektori raha vastu, mis sõltub keskpangarahaga võrdväärsest konverteeritavusest. Lisaks vajab ka digitaalmajandus riskivaba keskpanga digivääringut, mis toetaks tööstust 4.0 ja veebi 3.0.

Võimalikud lahendused

Olemasolevad või kavandatud ELi avaliku sektori (nt väiksmaksed) või erasektori algatused põhinevad erasektori raha vormide kasutamisel ega lahenda seega keskpangaraha vormi ja kättesaadavusega seotud probleemi. Selle probleemi saaks aga lahendada keskpangaraha digitaalsete versiooniga, s.t digieuroga, mis tehakse kättesaadavaks jaemaksete tegemiseks.

Europangatähtede ja -müntide kõrval üldsusele kättesaadav keskpangaraha uus vorm tuleb kehtestada ja selle põhiomadusi tuleb reguleerida ELi määrusega ELi toimimise lepingu artikli 133 alusel.

Käesolevas analüüsis hinnatakse digieuro kehtestamise ja selle põhiomaduste reguleerimise mõju, pidades silmas üldeesmärki tagada, et Euroopa Keskpanga (EKP) poolt käibele lastav keskpangaraha toetaks ELi majandust digiajastul, kaitstes samal ajal sularaha rolli. Lisaks võetakse arvesse kahte erieesmärki: 1) kindlustada euro roll rahapoliitilise tugisambana digiajastul, tagades, et keskpanga raha nii füüsilisel kui ka tulevasel digitaalsel kujul on euroala kasutajatele laialdaselt kättesaadav, nende poolt aktsepteeritud ja nende vajadustele kohandatud, säilitades samal ajal finantsstabiilsuse, ning 2) tugevdada ELi avatud strateegilist autonoomiat, suurendades euro konkurentsivõimet muude vääringute, kolmandate riikide keskpankade digivääringute ja muude eurodes vääringustamata eraviisiliselt käibele lastud maksevahendite suhtes.

Digieuro kasutuselevõtuks on mitu võimalust. Välja pakutud variantide puhul uuriti, kuidas saaks digieurot reguleerida nii, et saavutada poliitikaeesmärgid ja samal ajal tasakaalustada peamised kompromissid: i) laialdase kasutamise võimaldamine, tagades samal ajal ausa konkurentsi erasektori makselahendustega, ii) privaatsuse kaitsmine, tagades samal ajal jälgitavuse, iii) laialdase kasutamise tagamine, kaitstes samal ajal finantsstabiilsust ja laenuandmist, ning iv) rahvusvahelise kasutamise toetamine, vähendades samal ajal riske euroalaväliste riikide ja eurosüsteemi jaoks.

Eelistatud poliitikavariandi mõju

Eri variantide tulemuslikkuse, tõhususe ja sidususe võrdluse põhjal leiti, et eelistada tuleks alljärgnevalt esitatud kombinatsiooni:

- Digieurole antakse seadusliku maksevahendi staatus, mis tähendab, et kõigil makse saajatel (põhjendatud ja proportsionaalsete eranditega) on kohustus digieurot aktsepteerida (variant 1c), ning nähakse ette digieuro vabatahtliku või sihipärase kohustusliku levitamise kord (variant 1e/f). Selleks et vältida kaupmeestelt ülemääraste teenustasude nõudmist, tuleks seadusandja kehtestatud ja EKP poolt välja töötatud metoodika alusel määrata kindlaks teenustasude kohustuslikud piirmäärad (variant 1h). Selleks et tagada avaliku sektori raha kõigi vormide ühtsus, esitatakse paralleelne seadusandlik ettepanek reguleerida sularaha kui seadusliku maksevahendi staatust.
- Võrguväliste väikese väärtusega viipemaksete puhul tagatakse privaatsuse kõrge tase selliselt, et kasutaja identiteediga seotud isikuandmeid töödeldakse makseteenuse pakkuja juures digieurokonto avamise ajal, kuid makseteenuse pakkujatele ei avaldata tehinguandmeid, ning võrgupõhiseid makseid käsitletakse sarnaselt erasektori digitaalsete maksevahenditega, lähtudes kehtivatest rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise nõuetest (variandid 2c ja 2d).
- Finantsvahendajatest loobumise riski ja finantsstabiilsust mõjutavat riski vähendatakse sel teel, et Euroopa Keskpangal võimaldatakse määratlada ja rakendada vahendeid, mis on vajalikud selleks, et piirata digieuro funktsiooni väärtuse säilitamise vahendina (variant 3b).
- Nii eurosüsteemi kui ka euroalaväliste riikide finantsstabiilsust ja rahapoliitilist suveräänsust mõjutavate riskide vähendamiseks tehakse digieuro esmalt kättesaadavaks füüsilistele ja juriidilistele isikutele, kes elavad või on asutatud euroalal, samuti euroala külastajatele (variant 4c), kuid hilisemas etapis võidakse digieuro kättesaadavust vastavalt liiduga ja/või Euroopa Keskpangaga sõlmitud lepingutele ja/või kokkulepetele laiendada euroalavälistele liikmesriikidele ja kolmandatele riikidele (variant 4b).

Sellel variantide kombinatsioonil on mitu eelist. Kasutajatel oleks makseotsuste tegemisel rohkem valikuvõimalusi ja kindlustunnet, sest nad saaksid digitaalseteks makseteks kasutada kommertspangaraha kõrval ka keskpangaraha. Lisaks oleks neile kasulik jätkuv usaldus rahasüsteemi vastu, mis tuleneb digitaalsest rahapoliitilisest tugisambast, mis lõppkokkuvõttes toetab ka rahapoliitika elluviimist ja tulemuslikkust ning aitab seega tagada finantsstabiilsust ja stabiilset makromajanduslikku keskkonda. Lihtsalt kasutatav digieuro tugevdaks digitaliseeritud ühiskonnas finantsalast kaasatust. Kaupmeestele oleks samuti kasulik suurem valik ja tihedam konkurents üleeuroopalisel makseturul, eriti erasektori makseteenuse pakkujatega läbirääkimiste pidamisel. Makseteenuse pakkujatel oleks võimalik levitada digieurot oma klientidele, teenida tasusid ja pakkuda täiendavaid digieuro põhinevaid uuenduslikke teenuseid. Lisaks toetaks digieuro avatud strateegilist autonoomiat, kuna sellega loodaks uus makseskeem, mis oleks võimalike väljastpoolt lähtuvate häirete suhtes vastupidavam. Digieuro võiks toetada Euroopa ettevõtjaid ka tööstuse 4.0 ja veebi 3.0 tulevaste kasutusmallide puhul, andes neile tingimuslike maksete puhul avaliku sektori alternatiivi. Mis puudutab euro rahvusvahelist rolli, siis esimeses etapis keskendutaks digieuro

levitamisel euroalale, kuid hilisemas etapis võiks ette näha digieuro kasutamise väljaspool euroala, tingimusel et finantsstabiilsust ja rahalist suveräänsust mõjutavad riskid on piisavalt ohjatud. Seeläbi saaks edendada kaubandust ja vähendada valuutariske.

Algatuse rakenduskulud tuleks kanda eurosüsteemil, kaupmeestel ja makseteenuse pakkujatel. Eurosüsteem peaks investeerima nii võrgupõhise kui ka võrguvälise digieuro infrastruktuuri, sealhulgas võrgu- ja arveldusinfrastruktuuri loomisse. Makseteenuse pakkujate ühekordsed kulud hõlmaksid *front-end*-süsteemide (rakendused, internetipangandus, sularahaautomaadid) ja nii maksja kui ka makse saaja (vastuvõtva poole) tagasüsteemide kohandamist ning arveldus- ja kontohaldussüsteemidega integreerimist, samuti AML/KYC, pettusevastase tegevuse, raamatupidamise ja muude äriprotsesside kohandamist. Kaupmeestel tuleks kanda kulusid, mis on seotud vajadusega tagada, et nende terminalid suudaksid aktsepteerida ka digieurodes tehtavaid makseid. Proportsionaalsuse huvides nähakse eelistatud variandiga ette erandid kohustuslikust aktsepteerimisest makse saajate teatavate kategooriate puhul, eeldades siiski, et kaupmehed ja vabaühendused, kes aktsepteerivad erasektori elektroonilisi maksevahendeid, peaksid aktsepteerima ka digieurodes tehtavaid makseid. Tarbijate jaoks võivad tekkida mõningased õppimiskulud sarnaselt internetipanganduse või uute rakendustega seotud õppimiskuludega.

Algatus tooks kaasa ka teatavad (korduvad) tegevuskulud. Eurosüsteem peaks kandma näiteks digieuroskeemi haldamise, algatuse turundamise, tarbijate ja kaupmeeste harimise, klienditoe pakkumise ja IT-infrastruktuuri käitamisega seotud kulusid. Makseteenuse pakkujatel tuleks kanda näiteks klienditoe, rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisega, pettusekontrolliga ja tehingute haldamisega seotud kulusid. Algatus võib mõjutada ka makseteenuse pakkujate teenustasudest saadavat tulu ja intressitulu. Kaupmeestel tuleks maksta tehingutasusid ning müügikoha terminalidega seotud iga-aastaseid hooldus- ja litsentsitasusid. Siiski on mõistlik eeldada, et need kulud ei ole suuremad kui tasud/kulud, mis kaasnevad olemasolevate maksevahenditega (peamiselt sularaha ja deebetkaardid), mida digieuro asendaks. Inimesed saaksid kasutada põhilisi digieuromakseteenuseid tasuta ja maksta lisateenuste eest tehingutasusid, mis on eeldatavasti samuti võrreldavad olemasolevate maksevahendite kuludega. Erilist tähelepanu pööratakse õigusaktis kaupmeestelt nõutavate tasude proportsionaalsuse tagamisele.

Digieurodes tehtavaid makseid mõjutavad samasugused küber-, infotehnoloogia- ja muud operatsiooniriskid nagu olemasolevate maksesüsteemide puhul. Lisaks võivad suuremad küber- ja operatsiooniriskid mõjutada eurosüsteemi kui digieuro käibele laskjat. Küberturvalisuse küsimusi käsitletakse kehtivates ja tulevastes õigusaktides, mida kohaldatakse ka digieurodes tehtavate maksete suhtes. See hõlmab nõudeid, mis on sätestatud teises makseteenuste direktiivis, digitaalse tegevuskerksuse määru¹, mida kohaldataks makseteenuse pakkujate suhtes, ja küberkerksuse määru¹. Lisaks kohaldatakse eurosüsteemi

¹ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb finantssektori digitaalset tegevuskerksust ning millega muudetakse määrusi (EÜ) nr 1060/2009, (EL) nr 648/2012, (EL) nr 600/2014 ja (EL) nr 909/2014. [EUR-Lex - 52020PC0595 - ET - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

suhtes eeldatavasti uut küberturvalisuse määrust, mille kohta komisjon esitas ettepaneku 2022. aasta märtsis².

Kokkuvõttes jõuti hindamisel järeldusele, et hästi kavandatud digieuroga (mille puhul rakendatakse asjakohaseid kaitsemeetmeid) kaasnev pikaajaline kasu kaalub kulud üles. Lisaks võivad tegevusetusega kaasnevad kulud olla väga suured.

² Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega nähakse ette meetmed küberturvalisuse ühtlaselt kõrge taseme tagamiseks liidu institutsioonides, organites ja asutustes. <https://commission.europa.eu/publications/proposal-cybersecurity-regulation-et>